

Asia: VN/18157/2023

Lausuntopyyntö: luonnos hallituksen esitykseksi kyberturvallisuusdirektiivin (NIS2-direktiivi) täytäntöönpanemiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot NIS2-direktiivin tavoitteista ja tarkoituksesta

-

Soveltamisalaa koskevat huomiot

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että NIS2-direktiivin täytäntöönpanemiseksi säädettäisiin uusi laki kyberturvallisuuden riskienhallinnasta, joka sisältäisi NIS2-direktiivin edellyttämät vähimmäisvelvoitteet sen soveltamisalaan kuuluville toimijoille. Laissa noudatettaisiin NIS2-direktiivin edellyttämää vähimmäistasoa velvoitteiden soveltamisalan, laajuuden ja valvonnan suhteen.

Hallituksen esitys tukee EU:n tavoitetta yhtenäistää ja parantaa EU:n kyberturvallisuuden yleistä tasoa. Kansallisella tasolla halutaan toteuttaa direktiivin vaatimukset sen antaman linjausten mukaisesti.

Direktiivin mukaan sen soveltamisalaan tulevat vain tutkimusorganisaatiot, joiden ensisijaisena tavoitteena on harjoittaa soveltavaa tutkimusta tai kokeellista kehitystyötä kyseisen tutkimuksen tulosten hyödyntämiseksi kaupallisiin tarkoituksiin, mutta joka ei ole korkeakoulu tai muu opetus- ja koulutusalan laitos. Tämän perusteella hallituksen esityksessä ei ehdoteta käytettäväksi kansallista liikkumavaraa NIS2-direktiivin soveltamisesta paikallistason julkishallinnon toimialan toimijoihin tai opetus- ja koulutusalan laitoksiin.

Direktiivissä tutkimuksen rajaus vain päätoimisiin tutkimuslaitoksiin on keinotekoinen, sillä yritykset, tutkimuslaitokset ja korkeakoulut muodostavat tiiviin kokonaisuuden kyberturvallisuuden TKI-ympäristössä. Hallituksen esitys perustellusti seuraa tässä suhteessa direktiivin linjausta.

Kansallisella tasolla kyberturvallisuutta kehitetään hallitusohjelman mukaisesti eri tavoin. Kokonais- ja kyberturvallisuuden johtamisrakenne uudistetaan, hallitus laatii kyberpuolustusdoktriinin sekä hallitus uudistaa kansallisen kyberturvallisuusstrategian vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä. Lisäksi EU:lta on tulossa kyberkestävyyssäädös (Cyber Resilience Act, CRA). Tätä

asetusta tullaan soveltamaan kaikkiin toimijoihin, jotka valmistavat tai tuovat markkinoille tietoverkkoon kytkettäviä laitteita ja ohjelmistoja.

Tässä kehittämisessä Suomen kansallista kyberturvallisuutta tulee kehittää tavalla, jossa yhteiskunnan kriittistä infrastruktuuria ja elintärkeitä toimintoja tarkastellaan kokonaisuutena. Kansallisella tasolla tulisi eri keinoin vahvistaa kyberturvallisuuttamme, jotta olisimme resilienttejä yhä haastavimmassa turvallisuusympäristössä kohtaamaan erilaisia hybridisodankäynnin muotoja.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että direktiivin mukainen julkishallinnon toimivaltainen valvova viranomainen olisi Liikenne- ja viestintävirasto ja siellä Kyberturvallisuuskeskus. Kyberturvallisuuskeskuksen suorituskyky ja osaaminen on riittävä toimia tässä direktiivin mukaisessa tehtävässä. Hallituksen esityksessä on oikein tunnistettu kyberturvallisuusalan osaamispula, jolla on vaikutusta direktiivin toimeenpanoon ja valvontaan. Kyberturvallisuuden tutkimusta ja koulutusta tulee vahvistaa korkeakoulusektorilla, jotta nykyisiin ja tuleviin kyberturvallisuuden haasteisiin voidaan vastata tehokkaasti.

Riskienhallintavelvoitetta koskevat huomiot

-

Raportointivelvoitetta koskevat huomiot

-

Valvontaa koskevat huomiot

-

Seuraamusmaksua koskevat huomiot

-

CSIRT-yksikön tehtäviä koskevat huomiot

-

Tiedonhallintalakia ja täytäntöönpanoa julkishallinnossa koskevat huomiot

-

Verkkotunnusvälittäjiä koskevat huomiot

-

Kumottavaksi ehdotettuja säännöksiä koskevat huomiot

-

Vaikutustenarviointia koskevat huomiot

-

Muut huomiot ja avoin palaute esityksestä

-

Havila Marjo
Jyväskylän yliopisto - tutkimusjohtaja Martti Lehto